

MARLISCO: Ευαισθητοποίηση του Κοινού σε Όλες τις Ευρωπαϊκές Θάλασσες

Το έργο MARLISCO (MARine Litter in European Seas: Social Awareness and CO-Responsibility) έχει ως στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού, τη διευκόλυνση του διαλόγου και την προώθηση της συνυπευθυνότητας των κοινωνικών εταίρων για τη βιώσιμη διαχείριση των θαλασσιών απορριμμάτων στις τέσσερις περιφερειακές θάλασσες της Ευρώπης (Βορειοανατολικό Ατλαντικό, Βαλτική, Μεσόγειο και Μαύρη Θάλασσα). Οι δραστηριότητες του MARLISCO διοργανώνονται σε 15 παράκτιες χώρες από μια κοινοπραξία 20 εταίρων. Από τον Ιούνιο 2012 μέχρι τον Ιούνιο 2015, το MARLISCO αναπτύσσει ένα ευρύ φάσμα δράσεων που περιλαμβάνει μια μελέτη για τις πηγές και τις τάσεις των σκουπιδιών της θάλασσας, τη συλλογή καλών πρακτικών για την αντιμετώπιση του προβλήματος, έρευνα πεδίου για την καταγραφή των αντιλήψεων του κοινού, ένα διαγωνισμό βίντεο για νέους, ένα διαδικτυακό ντοκιμαντέρ, καθώς και μια σειρά από εθνικές συζητήσεις, εργαστήρια, φεστιβάλ και καθαρισμούς. Επιπλέον το έργο αναπτύσσει πολλά εκπαιδευτικά εργαλεία όπως ένα διαδραστικό ηλεκτρονικό παιχνίδι, μια περιοδεύουσα έκθεση και αυτό το εκπαιδευτικό πακέτο. Μπορείτε να μάθετε περισσότερα για το MARLISCO στο www.marlisco.eu.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθηγητής Μιχαήλ Σκούλλος

Συγγραφική ομάδα: Ηρώ Αλάμπη, Βίκυ Μαλωτίδη, Θωμαΐς Βλαχογιάννη & Μιχαήλ Σκούλλος

Μετάφραση στα Ελληνικά: Αριστεά Μπουλουξή και Σταυρούλα Βαζαίου

Επιμέλεια και προσαρμογή για την Κύπρο: Δήμητρα Λ. Ορθοδόξου και Ξένια Ι. Λοϊζίδου (ISOTECH Ltd)

Γραφιστική επιμέλεια: Αντώνης Καπίρης / Tangram Creative Studio

Βιβλιογραφική αναφορά: Αλάμπη Ηρώ, Μαλωτίδη Βίκυ, Βλαχογιάννη Θωμαΐς & Σκούλλος Μιχαήλ, «Μάθε, Νιώσε, Δράσε! για Θάλασσες Χωρίς Σκουπίδια» [Know, Feel, Act! to Stop Marine Litter: Lesson plans and activities for middle school learners], MIO-ECSDE, 2014

© MIO-ECSDE, 2014 ISBN 978-9963-720-94-1

Θερμές ευχαριστίες σε όλους τους εταίρους του MARLISCO που εμπλούτισαν το υλικό με τις ιδέες τους, ιδιαίτερα τους Luigi Alcaro, Flávia Silva, Δήμητρα Ορθοδόξου, Tom Doyle και τους Kathrin και Damien από το UCC, Joana Veiga, Isabelle Poitou, Ryan Metcalfe και Bonny Hartley. Ειλικρινείς ευχαριστίες στον Richard Thompson για την πολύτιμη αξιολόγηση του υλικού

Το MIO-ECSDE και το Πρόγραμμα MEDIES

Το Μεσογειακό Γραφείο Πληροφόρησης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Αειφόρο Ανάπτυξη (MIO-ECSDE) αποτελεί μια ομοσπονδία Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων από τη Μεσόγειο, που ασχολούνται με θέματα περιβάλλοντος και αειφορίας. Από την ίδρυσή του το 1995 λειτουργεί ως πλατφόρμα επικοινωνίας για την κοινωνία των πολιτών στις Ευρω-Μεσογειακές χώρες. Έχει έδρα την Αθήνα και το 2014 αριθμεί 128 οργανώσεις-μέλη. Η Μεσογειακή Εκπαιδευτική Πρωτοβουλία για το Περιβάλλον και την Αειφορία (MEDIES), που εγκαινιάστηκε στην Παγκόσμια Διάσκεψη του Γιοχάνεσμπουργκ το 2002, αποτελεί την κύρια εκπαιδευτική πρωτοβουλία του MIO-ECSDE που ασχολείται με θέματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης μέσα από εκδόσεις, επιμορφώσεις και τη λειτουργία ενός διεθνούς δικτύου εκπαιδευτικών.

Επικοινωνία με το MIO-ECSDE: www.mio-ecsde.org, info@mio-ecsde.org, T +30 210 3247490

Επικοινωνία με το MEDIES: www.medies.net, info@medies.net, www.facebook.com/MEDIES.net

Αυτό το έργο έλαβε χρηματοδότηση από το 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την επίδειξη. Συμφωνία επιχορήγησης υπ' αριθμόν 289042. Οι απόψεις που εκφράζονται στην παρούσα έκδοση ανήκουν στους συγγραφείς, και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν ευθύνεται για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ, ΣΤΟΧΟΙ & ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τα Σκουπίδια της Θάλασσας

Τα σκουπίδια της θάλασσας, δηλαδή κάθε ανθεκτικό στερεό υλικό που απορρίπτεται ή εγκαταλείπεται στις θάλασσες και τις ακτές μας, αποτελούν σοβαρή απειλή στο περιβάλλον, τη δημόσια υγεία και ασφάλεια και τη ζωή μας γενικότερα. Παρόλο που τα θαλάσσια απορρίμματα αποτελούν ένα σημαντικό πρόβλημα για τις θάλασσες του κόσμου, ευτυχώς μπορούμε όλοι να είμαστε μέρος της λύσης, επειδή όλα τα σκουπίδια της θάλασσας μπορούν να αναχθούν σε μια μόνο πηγή, τον άνθρωπο. Το πρόβλημα πηγάζει από τις κατασκευαστικές και καταναλωτικές μας συνήθειες και από το πώς διαχειριζόμαστε τα απορρίμματα μας. Είναι σημαντικό να αναλάβουμε δράση άμεσα για να μειώσουμε τα απορρίμματα μας, να τα κρατήσουμε μακριά από τις θάλασσες και τους ποταμούς μας και να προστατεύσουμε το θαλάσσιο περιβάλλον και τη θαλάσσια άγρια ζωή.

Στόχοι και Σκοπός του Υλικού

Όπως φανερώνει ο τίτλος του, το εκπαιδευτικό υλικό 'Μάθε Νιώσε Δράσε! για Θάλασσες Χωρίς Σκουπίδια' ετοιμάστηκε για να ενημερώσει, να ευαισθητοποιήσει και να ενδυναμώσει τους Ευρωπαίους εκπαιδευτικούς και μαθητές να αναλάβουν δράση για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα των σκουπιδιών στις θάλασσες και τις ακτές μας.

Αυτό το εκπαιδευτικό πακέτο είναι προϊόν του

MARLISCO και κατά τη διάρκεια του έργου (2012-2015) θα μεταφραστεί και θα εφαρμοστεί στις 15 χώρες που συμμετέχουν στο έργο. Το πακέτο συμπεριλαμβάνει 17 εκπαιδευτικές δραστηριότητες που εξετάζουν τα χαρακτηριστικά, τις πηγές, και τις επιπτώσεις των θαλασσιών απορριμμάτων αλλά προσφέρουν και περιβαλλοντικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές λύσεις αντιμετώπισης του προβλήματος. Το υλικό σχεδιάστηκε για μαθητές μεταξύ 10 και 15 ετών, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από εκπαιδευτές στην μη-τυπική και άτυπη εκπαίδευση.

Εκπαιδευτές στην τυπική και μη-τυπική εκπαίδευση προσκαλούνται να χρησιμοποιήσουν το εκπαιδευτικό υλικό ως εργαλείο για να αναπτύξουν ικανότητες παρατηρητικότητας, να κεντρίσουν την περιέργεια, τη φαντασία και την δημιουργικότητα και να εμπνεύσουν τους νέους να αναλάβουν δράση για το θέμα των σκουπιδιών της θάλασσας, και όχι μόνο. Σύμφωνα με τις αρχές της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη, το εκπαιδευτικό αυτό υλικό αντιμετωπίζει τα θαλάσσια απορρίμματα ως μέρος των ευρύτερων προκλήσεων του περιβάλλοντος και της αειφορίας. Χρησιμοποιούμε δηλαδή τα σκουπίδια της θάλασσας ως ένα εργαλείο που θα βοηθήσει να γίνει μια πιο ολοκληρωμένη συζήτηση γύρω από πιο λεπτά θέματα όπως οι παραγωγικές και καταναλωτικές συνήθειες της κοινωνίας μας, έτσι ώστε να βοηθήσει στη καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και ενεργούς συμμετοχής στα παιδιά του σήμερα και τους ενήλικες του αύριο.

**ΜΑΘΕ
ΝΙΩΣΕ
ΔΡΑΣΕ!**
για Θάλασσες
Χωρίς Σκουπίδια

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει μια επισκόπηση των δραστηριοτήτων του υλικού, τους εκπαιδευτικούς στόχους και τις κύριες μεθοδολογίες που εφαρμόζονται σε κάθε μία.

Τίτλος	Εκπαιδευτικοί Στόχοι	Είδος Δραστηριότητας (κύρια μεθοδολογία προς εφαρμογή)
Εισαγωγή, στόχοι και περιεχόμενα	Αυτή η ενότητα παρουσιάζει τους στόχους και τα περιεχόμενα του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και τους εταίρους, τους χορηγούς κτλ.	
Σημειώσεις για τον εκπαιδευτή	Αυτή η ενότητα περιέχει πρακτικές συμβουλές και μεθοδολογικές κατευθυντήριες γραμμές που μπορεί να στηρίξουν τον εκπαιδευτή στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων.	
ΜΕΡΟΣ Α: ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ Οι μαθητές εισάγονται στους διαφορετικούς τύπους και στα χαρακτηριστικά των απορριμμάτων		
A1 Αναγνωρίζουμε και κατηγοριοποιούμε τα θαλάσσια απορρίμματα	<ul style="list-style-type: none"> - Να εξασκήσουν ικανότητες περιγραφής και ταξινόμησης αντικειμένων. - Να αναπτύξουν δεξιότητες έκφρασης και επικοινωνίας/ - Να εξερευνήσουν τρόπους δημιουργίας και ορισμού των σκουπιδιών της θάλασσας. 	Οι μαθητές μέσα από παιχνίδια περιγράφουν και ταξινομούν τα θαλάσσια απορρίμματα. Με καταιγισμό ιδεών καταλήγουν σε έναν ορισμό.
A2 Πειράματα με απορρίμματα	<ul style="list-style-type: none"> - Να εξερευνήσουν τις ιδιότητες διάφορων σκουπιδιών της θάλασσας. - Να εξετάσουν και να συσχετίσουν τις ιδιότητες των θαλάσσιων απορριμμάτων και των επιπτώσεων τους στο περιβάλλον. - Να εφαρμόσουν επιστημονικές μεθόδους, δηλαδή πρόβλεψη, παρατήρηση, συλλογή δεδομένων, ανάλυση και εξαγωγή 	Οι μαθητές διεξάγουν απλά πειράματα για να διαπιστώσουν τις ιδιότητες διάφορων υλικών.
A3 Στα ίχνη των σκουπιδιών της θάλασσας	<ul style="list-style-type: none"> - Να παρακολουθήσουν τις πιθανές διαδρομές των σκουπιδιών στη στεριά και στη θάλασσα. - Να ανιχνεύσουν τους πιθανούς προορισμούς των σκουπιδιών της θάλασσας. - Να κατανοήσουν πως στο ζήτημα των θαλασσίων απορριμμάτων δεν υπάρχουν σύνορα, είναι δηλαδή παγκόσμιο θέμα κι επιπλέον, πως τα σκουπίδια ταξιδεύουν συνεχώς. 	Οι μαθητές μέσα από δραστηριότητες χαρτογράφησης εντοπίζουν τις διαδρομές των απορριμμάτων.
A4 Μαντεύουμε τα 10 κορμφαία	<ul style="list-style-type: none"> - Να διατυπώσουν και να ελέγξουν μια υπόθεση. - Να εξασκηθούν στην ανάγνωση και σύγκριση δεδομένων από πίνακες, γραφήματα και χάρτες. - Να αναλογιστούν πώς η αλλαγή συμπεριφοράς μπορεί να μειώσει τη δημιουργία σκουπιδιών. 	Μέσα από ομαδική εργασία οι μαθητές κάνουν μια υπόθεση και ελέγχουν την ισχύ της. Μέρος της δραστηριότητας γίνεται εκτός τάξης.
ΜΕΡΟΣ Β: ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΗΓΕΣ Οι μαθητές εξετάζουν τους τρόπους μέσα από τους οποίους τα απορρίμματα εισέρχονται στο θαλάσσιο περιβάλλον και διερευνούν τις διαφορές στις διάφορες περιοχές ανά τον κόσμο.		
B1 Όσα δεν «πιάνει» το μάτι...	<ul style="list-style-type: none"> - Να εξασκηθούν στην παρατηρητικότητα, συλλογή δεδομένων, ταξινόμηση και κατασκευή γραφημάτων. - Να καταδείξουν πως η παραγωγή απορριμμάτων μπορεί να προληφθεί «στην πηγή». - Να προτείνουν δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης του προβλήματος. 	Η δραστηριότητα υλοποιείται εκτός τάξης, στη γειτονιά. Οι μαθητές συλλέγουν δεδομένα, τα αναλύουν και εξάγουν συμπεράσματα.
B2 Οι «πηγές» των σκουπιδιών της θάλασσας	<ul style="list-style-type: none"> - Να αναγνωρίζουν από πού πηγάζουν τα θαλάσσια απορρίμματα και με ποιους τρόπους καταλήγουν στη θάλασσα. - Να κατανοήσουν πως κατηγοριοποιούνται τα σκουπίδια της θάλασσας με βάση τη δραστηριότητα που τα δημιούργησε. - Να αναγνωρίζουν πως οποιοδήποτε σκουπίδι μας μπορεί εξαιτίας της κακής διαχείρισης να καταλήξει στη θάλασσα. 	Οι μαθητές κάνουν μια βιβλιογραφική έρευνα στη βιβλιοθήκη ή στο διαδίκτυο.
B3 Βουτάμε βαθιά στον Τύπο	<ul style="list-style-type: none"> - Να αναλύσουν τα αίτια της ύπαρξης των σκουπιδιών της θάλασσας με στοιχεία που βασίζονται σε μια αληθινή περίπτωση, κατά προτίμηση σε τοπικό γεγονός. - Να ασκηθούν στην ανάλυση και την σύνθεση πληροφορίας από γραπτά κείμενα. - Να εξοικειωθούν με τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. 	Οι μαθητές κάνουν μια έρευνα μέσα από ερωτηματολόγια ή/και συνεντεύξεις.
B4 Μελετάμε συνήθειες και στάσεις	<ul style="list-style-type: none"> - Να διακρίνουν και να αποσαφηνίσουν τις έννοιες γνώση, άποψη, στάση και συμπεριφορά. - Να συντάξουν ένα ερωτηματολόγιο σε θέμα σχετικό με τα θαλάσσια απορρίμματα. - Να διεξάγουν έρευνα ακολουθώντας την επιστημονική μεθοδολογία. - Να επεξεργαστούν ερευνητικά δεδομένα και να καταλήξουν σε συμπεράσματα. - Να προτείνουν εναλλακτικούς τρόπους καταναλωτικών συμπεριφορών που θα αναχαιτίσουν τη δημιουργία θαλάσσιων απορριμμάτων. 	Οι μαθητές κάνουν μια έρευνα μέσα από ερωτηματολόγια ή/και συνεντεύξεις.

ΜΕΡΟΣ Γ: ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Οι μαθητές διερευνούν τις επιπτώσεις των σκουπιδιών της θάλασσας στους οργανισμούς, στα οικοσυστήματα και στις κοινωνίες.

Γ1 «Σκουπίδια – Παγίδες»	<ul style="list-style-type: none"> - Να «βιώσουν» τον εγκλωβισμό που νιώθουν τα ζώα όταν παγιδεύονται. - Να αναπτύξουν την ενσυναίσθηση ή αλλιώς την ικανότητα να αναγνωρίζουν το πώς νιώθουν οι άλλοι. - Να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στους κινδύνους που θέτουν τα απορρίμματα στη θαλάσσια ζωή. 	Οι μαθητές μέσα από κινητικά παιχνίδια κάνουν μια προσομοίωση του εγκλωβισμού που νιώθουν τα ζώα που παγιδεύονται σε σκουπίδια.
Γ2 Μια ιστορία του βουθού	<ul style="list-style-type: none"> - Να γνωρίζουν τους κινδύνους που εγκυμονούν τα θαλάσσια απορρίμματα για την άγρια ζωή, όπως είναι η κατάποση, η παγίδευση και η εισβολή ξενικών ειδών. - Να αναγνωρίζουν πώς συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των ζώων τα κάνουν λιγότερο ή περισσότερο ευάλωτα σε κινδύνους από τα σκουπίδια της θάλασσας. - Να «βιώσουν» πώς νιώθει ένα ζώο όταν έρχεται σε επαφή με ένα σκουπίδι. - Να μπορούν να εκφράζουν τα συναισθήματα και τις απόψεις τους. 	Οι μαθητές, μέσα από κάρτες ρόλων που αντιπροσωπεύουν τη θαλάσσια άγρια ζωή, διαπιστώνουν τους κινδύνους που εγκυμονούν τα απορρίμματα για τα ζώα.
Γ3 Πόσο επικίνδυνα είναι τα απορρίμματα;	<ul style="list-style-type: none"> - Να μάθουν να σέβονται τις απόψεις των άλλων. - Να μελετήσουν τις επιπτώσεις των θαλασσίων απορριμμάτων στα ζώα, στους βιοτόπους, στους ανθρώπους, στα σκάφη, κλπ. - Να αναγνωρίζουν το γεγονός ότι αν και κάποιιο τύποι θαλασσίων απορριμμάτων έχουν μεγαλύτερες επιπτώσεις στο περιβάλλον από άλλα, όλα τα σκουπίδια είναι «εν δυνάμει» επικίνδυνα. 	Οι μαθητές ιεραρχούν τα απορρίμματα με βάση την επικινδυνότητά τους για τους οργανισμούς, τα οικοσυστήματα και τον άνθρωπο.
Γ4 Πόσο κοστίζουν τα σκουπίδια της θάλασσας;	<ul style="list-style-type: none"> - Να εκπονήσουν συγκεκριμένη μελέτη παρουσιάζοντας τις οικονομικές επιπτώσεις των θαλασσίων απορριμμάτων. - Να αναλύσουν πληροφορίες γύρω από ένα αντικρουόμενο/ πολυδιάστατο ζήτημα και να εξάγουν συμπεράσματα. - Να καλλιεργήσουν τη δεξιότητα λήψης αποφάσεων. 	Οι μαθητές αναλύουν ένα πολύπλοκο ζήτημα γύρω από το οποίο υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις.

ΜΕΡΟΣ Δ: ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΛΥΣΕΩΝ

Οι μαθητές εξετάζουν τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισης της θαλάσσιας ρύπανσης από απορρίμματα, τόσο σε ατομικό όσο και συλλογικό επίπεδο, και αναλαμβάνουν δράση για θαλάσσιες χωρίς σκουπίδια.

Δ1 Πολιτικές ενάντια στα θαλάσσια απορρίμματα	<ul style="list-style-type: none"> - Να ενημερωθούν σχετικά με τις τακτικές και πρωτοβουλίες της Ε.Ε και περιφερειακών περιοχών για την αντιμετώπιση των θαλασσίων απορριμμάτων. - Να αναγνωρίζουν ότι το ζήτημα των θαλασσίων απορριμμάτων είναι πρόβλημα παγκόσμιας εμβέλειας. 	Οι μαθητές κάνουν μια έρευνα στο διαδίκτυο και μελετούν πολιτικές φύσης κείμενα.
Δ2 Οραματιζόμαστε το μέλλον	<ul style="list-style-type: none"> - Να αποσαφηνίσουν ποιο είναι το προσωπικό τους όραμα για μια ακτή ή άλλη περιοχή. - Να εντοπίζουν τις διαφορές μεταξύ του πιθανότερου και του προτιμότερου μέλλοντος. - Να διερευνήσουν τι πρέπει να αλλάξει για να επιτευχθεί ένα καλύτερο μέλλον. - Να αναγνωρίζουν και να σέβονται τις διαφορετικές απόψεις σε ένα θέμα. 	Οι μαθητές οραματίζονται το μέλλον τους σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.
Δ3 Ευκαιρία να αλλάξουμε	<ul style="list-style-type: none"> - Να αναλογιστούν τους λόγους για τους οποίους, κάποιες φορές, ενώ γνωρίζουμε το «σωστό», δεν πράττουμε αναλόγως. - Να καθορίσουν τους προσωπικούς λόγους και τα κίνητρα πίσω από την κατανάλωση, τη σπατάλη και την αλόγιστη απόρριψη προϊόντων. - Να παρατηρήσουν αν εμφανίζουν οι ίδιοι την τάση να «αντιστέκονται» σε μια αλλαγή και να αναζητήσουν τρόπους να ξεπεράσουν την τάση αυτή. 	Οι μαθητές αναλύουν τους πιθανούς λόγους που τους εμποδίζουν να εκδηλώσουν μια φιλική προς το περιβάλλον συμπεριφορά και αναλογίζονται τρόπους να ξεπεράσουν τα εμπόδια αυτά.
Δ4 Συμμετέχουμε σε κοινές δράσεις	<ul style="list-style-type: none"> - Να λάβουν μέρος εθελοντικά σε μια δράση, όπως έναν καθαρισμό. - Να συμμετέχουν και να συνεργάζονται με άλλους για έναν κοινό σκοπό. - Να ενεργοποιηθεί και να καλλιεργηθεί η δημιουργικότητά τους. 	Οι μαθητές συμμετέχουν εθελοντικά σε μια κοινή δράση, όπως σε έναν καθαρισμό παραλίας.
Δ5 Αναλαμβάνουμε μια εκστρατεία	<ul style="list-style-type: none"> - Να αναλύουν τα στοιχεία-κλειδιά των οπτικών μηνυμάτων. - Να ενεργοποιήσουν την προ-περιβαλλοντική συμπεριφορά στους άλλους. - Να επικοινωνήσουν το πρόβλημα των σκουπιδιών της θάλασσας και των λύσεών του με αποτελεσματικό τρόπο. - Να σχεδιάσουν, να οργανώσουν και να πραγματοποιήσουν εκστρατεία ευαισθητοποίησης ή κάποια εκδήλωση στο σχολείο, στην παραλία, ή στην τοπική κοινότητα. - Να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν τη δημιουργικότητα. 	Οι μαθητές αναλύουν τα επικοινωνιακά εργαλεία που χρησιμοποιεί η διαφήμιση και αποπειρώνται να τα εφαρμόσουν στη δική τους εκστρατεία ενάντια στα θαλάσσια απορρίμματα.

